

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Кафедра теорії і історії мистецтв	Рік навчання	1
Галузь знань	В Культура, мистецтво та гуманітарні науки	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	В4 Образотворче мистецтво та реставрація	Семестри	1

ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Семестр 1

Викладач	Чечик Валентина Вікторівна, доцент, кандидат мистецтвознавства
Е-mail	valentyna.chechyk@yahoo.com
Заняття	Онлайн на платформі Classroom За розкладом (дистанційно):
Адреса	корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон	057 706-02-81 (кафедра) +38 050 403 75 19 Чечик Валентина Вікторівна

Затверджено на засіданні кафедри ТІМ
Протокол № 1 від 28 серпня 2026 р.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумови вивчення дисципліни не передбачені.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Характер і склад дисципліни передбачає як методичні рекомендації традиційного типу, а саме перелік рекомендованої для опрацювання фахової літератури (див. Список рекомендованої літератури), так і перелік матеріалів для самостійного аналізу і засвоєння відповідно обраної проблематики.

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Додаткові навчально-інформаційні матеріали можна переглянути у мережі інтернет. Відповідні посилання на потрібні веб-сайти надаються викладачем під час занять або за проханням студентів після закінчення практичного заняття, а також в процесі електронного листування.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word. Блокнот для конспекту, ручка.

МЕТА І ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» є формування у здобувачів навичок постановки наукових завдань і їх вирішення на теоретичному та емпіричному рівнях. Дисципліна вивчається здобувачами на 1 курсі, логічно продовжується на 2-3 курсах навчання й має забезпечити необхідними компетенціями та належним рівнем професійної підготовки фахівців з мистецтвознавства, здатних фіналізувати їх в дипломній (фаховій) роботі й успішно продовжити навчання в магістратурі.

Основними завданнями вивчення дисципліни є можливість володіння необхідним понятійним апаратом й термінологічним інструментарієм наукового дослідження; сучасними методичними підходами щодо проведення наукових досліджень; використанням набутих знань у професійній практичній діяльності (експертиза, атрибуція, художня критика, педагогіка тощо).

КОМПЕТЕНТНОСТІ

Дисципліна «Основи наукових досліджень» забезпечує низку компетентностей, відповідно до Стандарту вищої освіти, затвердженому Наказом Міністерства освіти і науки України від 24.05.2019 р. № 726.

Загальні (базові компетентності):

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові) компетентності:

- здатність проводити аналіз та систематизацію зібраної інформації;
- здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі;
- здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах;
- здатність проводити сучасне мистецтвознавче дослідження з використанням інформаційно-комунікаційних технологій;
- здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва;
- здатність використовувати професійні знання у практичній мистецтвознавчій діяльності.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

На підставі набутих компетентностей студент має демонструвати наступні знання та навички:

- аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел;
- володіти основами наукового дослідження (робота з бібліографією, реферування, рецензування);
- визначати мету, завдання та етапи дослідницької діяльності, сприяти оптимальним соціально-психологічним умовам для якісного виконання роботи;
- використовувати можливості новітніх технологій (віртуальні музеї і галереї світу, соцмережі, інтерактиви в сучасному арт-просторі) в усіх видах професійної діяльності;
- володіти фаховою термінологією, теорією і методикою мистецтвознавства.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Основи наукових досліджень» належить до циклу дисциплін професійної підготовки теоретика та історика мистецтва за освітньо-професійної програми «Мистецтвознавство». Лекційний цикл ґрунтується на новітніх матеріалах з науково-дослідницької роботи та на підставі авторської методики і власного досвіду. Викладання лекційного матеріалу відповідає концептуальним завданням дисципліни. Лекції будуються з використанням різноманітного ілюстративного матеріалу (слайдів, альбомів, СД-каталогів).

Навчальним планом підготовки бакалаврів викладання дисципліни «Основи наукових досліджень» передбачено у 1-2 семестрах. Обсяг дисципліни у 1 семестрі відповідає 5 кредитам ECTS (150 годин), з них: лекції – 20 годин, практичні заняття – 55 години, самостійна робота – 75 годин.

Навчальна дисципліна складається із 2 модулів, які містять відповідно до модулів 4 тем. 1 (осінній) семестр закінчується заліком.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ те ми	Назва розділів, теми лекцій	тижде нь	Анонс лекційного матеріалу

	Модуль 1		
	тема	тижде нь	анонс
1.	Наука як система знань. Загальна характеристика наукових досліджень.	1-3	Вступ до курсу. Поняття про науку, цілі, функції науки. Мета та предмет науки. Наука, як сутність людського знання. Виникнення науки та її еволюція. Складові системи наукових знань. Види наукових досліджень та особливості їх проведення. Особливості організації науково-дослідницької роботи студентів у ВНЗ. Структура науково-дослідницької роботи. Практичні (семінарські) заняття.
2.	Тема 2. Підготовчий етап науково-дослідницької роботи.	4 – 8	Логіка процесу наукового дослідження. Вибір напрямку (теми) дослідницької роботи. Актуалізація мистецтвознавчої проблеми, шляхи та способи її вирішення. Об'єкт та предмет наукового дослідження. Мета і завдання наукового дослідження. Вимоги до вступу та загальна структура наукового тексту. Практичні (семінарські) заняття.
3		8	Модульна контрольна № 1
	Модуль 2.		
4.	Тема 3. Пошук наукової інформації. Складання й оформлення списку джерел.	9 - 12	Складові типового плану огляду літератури. Джерела інформації, їх класифікація. Праця дослідника в бібліотеці. Музейна картотека. Фонди архівів. Використання інтернет-ресурсів для пошуку наукової інформації. Класифікація наукових видань (монографія, наукова стаття, дослідження у суміжних галузях, періодичні видання як джерела наукового дослідження). Складання бібліографії. Вимоги до оформлення списку джерел Модульна контрольна робота (8 тиждень)

			Практичні (семінарські) заняття.
5	Тема 4. Систематизація та аналіз літературних джерел.	13 –14	Форми та методи роботи з літературою, форми та прийоми конспектування. Поняття авторського права та наукове дослідження. Систематизація літератури за темою курсової роботи. Методи дослідження (аналіз та синтез, індукція та дедукція). Історіографія мистецтвознавчої теми дослідження. Проблемне поле наукової вивченості мистецтвознавчої теми, провідні фахівці. Список використаних джерел та його оформлення. Практичні (семінарські) заняття. Модульна контрольна робота 2.
6	Захист курсової роботи	15	Складання ЗАЛКУ

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних і практичних занять, а також самостійної роботи студента. Програма передбачає вибір індивідуальної тематики завдань. Самостійна робота студентів спрямована на їх поетапне розв'язання і завершення. Додаткових практичних завдань для самостійної роботи навчальна програма не передбачає.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

В межах кожного модулю передбачено рубіжні етапи контролю для студентів денної форми навчання, що здійснюються під час практичних занять та написання модульних контрольних робіт. Підсумковий контроль засвоєння знань й виконання завдань здійснюється у формі – заліку в 1 семестрі. Кількість балів під час виконання самостійної науково-дослідної роботи студента залежить від своєчасного виконання навчального завдання, повного обсягу, якості виконання завдання, самостійності та творчого підходу, ініціативності в навчальній діяльності.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ*

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	A+ 98–100	задовільно	64–74	D
			A 95–97		60–63	E
			A- 90–94	незадовільно	35–59	FX

добре	82–89	В		незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	С				

*Загальна кількість рейтингових балів на початок підсумкового тижня: min – 30, max – 90. Додаткові бали при складанні заліку – min – 1, max – 10.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Завдання мають бути виконані здобувачем в терміни, встановлені викладачем. Недотримання дедлайнів й формату (без поважних причин) впливає на оцінювання. Письмові творчі роботи повинні виконуватись здобувачем самостійно.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

№№ Зміст. модуль	Тема, завдання	Форма звітності	Кількість рейтингових балів
СЕМЕСТР 1. МОДУЛІ 1-2.			
М1.	Т1	Практичні заняття 1	0-15
	Т2	Практичні заняття 2	0-15
		Модульна. контр. робота 1.	0-15
М2.	Т3	Практичні заняття 3	0-15
	Т4	Практичні заняття 4	0-15
		Модульна .контр. робота 2.	0-15
		Усього балів до підсумкового тижня	Min-30 –max- 90
		Залік:	0-10

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

А 90-100	(«відмінно» за національною шкалою, А – за шкалою ECTS) може отримати здобувач (ка), який (а) в повному обсязі опанував (ла) матеріал курсу, творчо й на професійному рівні підійшов (ла) до виконання практичних завдань, модульних контрольних робіт, передбачених програмою курсу
В 82-89	(«добре» за національною шкалою, В – за шкалою ECTS) отримує здобувач (ка), який добре опанував (ла) матеріал курсу, вчасно та якісно справився (лась) з усіма поставленими завданнями, творчо підійшов (ла)

	до виконання цих завдань, але при цьому зробив декілька незначних помилок
C 75-81	(«добре» за національною шкалою, C – за шкалою ECTS) отримує здобувач (ка), який в цілому добре опанував матеріал курсу, вчасно та якісно справився з більшістю поставлених завдань, достатньо творчо підійшов до виконання цих завдань, але при цьому виконана робота мала значні недоліки.
D 64-74	(«задовільно» за національною шкалою, D – за шкалою ECTS) отримує здобувач (ка), який не в повному обсязі опанував матеріал курсу, справився з переважною більшістю поставлених завдань або виконав усі завдання на недостатньо професійному рівні, виконана робота мала значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу тощо).
E 60-63	(«задовільно» за національною шкалою, E – за шкалою ECTS) отримує здобувач (ка), який в недостатньому обсязі опанував матеріал курсу, справився з основними з поставлених завдань, але при цьому виконана робота має багато значних недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, невчасна подача виконаної роботи тощо)..
FX 35-59	(«незадовільно» за національною шкалою, FX – за шкалою ECTS) отримує здобувач (ка), який не впорався із головними задачами дисципліни, тобто не опанував більшість тем курсу, пропускав заняття без поважних причин, допустив значну кількість суттєвих помилок при виконанні завдань. Про відсутність належних знань свідчать незадовільні бали поточних завдань. У цьому випадку для одержання оцінки потрібна значна додаткова робота по виконанню усіх завдань дисципліни відповідно програми курсу і повторна перездача
F 1-34	(«незадовільно» за національною шкалою, F – за шкалою ECTS) отримує здобувач (ка), який не володіє знаннями з дисципліни, не виконав програми курсу і, відповідно, не впорався з поточними перевірками та не склав залік. В цьому випадку передбачений обов’язковий повторний курс навчання.

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за творчі підходи щодо виконання отриманих завдань (1-3 бали), участь у науково-практичних конференціях (10 балів).

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

На проведення занять з дисципліни «ОНД» розповсюджуються загальноприйняті норми і правила поведінки Вищої школи. Під час занять не допускаються дії, які порушують порядок і заважають навчальному процесу, будь то занадто гучне спілкування, вільне пересування аудиторією чи користування мобільним телефоном.

З боку викладача вітається активна участь здобувача і його власна думка в обговоренні актуальних питань з дисципліни вивчення. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини викладач має право перенести заняття на інший день за умови узгодженості з деканатом та існуючим розкладом занять. Про дату, час та місце проведення занять викладач інформує здобувачів через старосту групи.

Офіційним каналом комунікації з викладачем поза заняттями є електронні листи і тільки у робочі дні. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни; 2) в полі тексту листа мають бути зазначені ім'я та прізвище того, хто звертається (анонімні листи не розглядатимуться); 3) файли (з текстами контрольних й поточних завдань (наукових текстів)) підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* – *doc, docx, ілюстрації* – *jpeg, pdf*. Обговорення проблем, пов'язаних із дисципліною, у коридорах академії не припустимі. Можливе листування у Telegram та Viber.

Консультації з викладачем відбуваються за попередньою домовленістю (очна зустріч, GoogleMeet, Zoom). В кінці навчального семестру передбачена екзаменаційна консультація.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

Причини пропусків занять здобувачами без поважних причин, рівно як і запізнення мають бути пояснені здобувачем в деканаті. У разі пропуску занять здобувачем, він має самостійно опрацювати матеріали тем і підтвердити його опанування відповідним виконанням етапом практичного завдання, а також відповідями на ключові запитання та зауваження з боку викладача. Довгострокова відсутність здобувача на заняттях без поважних причин дає підстави для незаліку з дисципліни і його можливого подальшого відрахування. Додаткові заняття з такими здобувачами не передбачені. Відсутність здобувача на контрольних перевірях практичних завдань безпосередньо впливає на зниження підсумкової оцінки.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Під час навчання здобувачі зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Це стосується всіх форм навчання, науково-творчої діяльності та звітності: виконувати вимоги навчального плану, графіка навчального процесу; систематично оволодівати знаннями, практичними навичками, професійною майстерністю, підвищувати загальний і культурний рівень тощо. Кожен випадок порушення академічної доброчесності розглядається як подія, що негативно впливає на репутацію здобувача і оцінку його роботи. Засвідчений факт ненормативного складання заліку або виконання контрольної роботи (списування тощо) надає викладачу право вилучити здобувача з аудиторії і назначити йому повторний етап контролю із пониженням оцінки.

Корисні посилання:

<https://zakonodavstvo.com/zakon-ukrajiny/stattva-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

Положення про академічну доброчесність у Харківській державній академії дизайну і мистецтв (.pdf)

<https://ksada.org/doc/polojennya-honesty-2020.pdf>

Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі та освітньому середовищі ХДАДМ (.pdf)

https://ksada.org/doc/polozhennya_conflict.pdf

Положення про Раду молодих вчених (.pdf)

<https://ksada.org/pdf/Polozhennya%20pro%20Radu%20molodih%20uch.PDF>

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень : Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
2. Корягін М.В. Основи наукових досліджень : навч. посіб. Київ : Алерта, 2014. 622 с.
3. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ : Кондор, 2003. 192 с.
4. Мазур О.В. Основи наукових досліджень: навч. посіб. для студ. вищих навч. заклад. філол. спец. / О.В. Мазур, О.В. Подвойська, С.В. Радецька. Вінниця : Нова Книга, 2013. 120 с.
5. Основи методології та організації наукових досліджень / Під ред. А.Є. Конверський. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 352 с.
6. Мокін Б.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. Вінниця : ВНТУ, 2014. 180 с.
7. Палеха Ю.І. Основи науково-дослідної роботи : навч. посіб. Київ : Вид-во «Ліра-К», 2013. 336 с.
8. Пілющенко В.Л., Шкрабак І.В., Словенко Е.І. Наукове дослідження : організація, методологія, інформаційне забезпечення: Навчальний посібник. Київ : Лібра, 2004. 344 с.
9. Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В. І. Шинкарук. Київ : «Абрис», 2002. 742 с.
10. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : Підручник. Курс лекцій. Київ : Генеза, 2005. 359 с.
11. Марцин В.С., Міценко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. (<http://www.info-library.com.ua/books-book-162.html>).
12. Основи наукових досліджень Електронна бібліотека (<http://www.infolibrary.com.ua/books-book-162.html>).